

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
МЕЛІТОПОЛЬСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ БОГДАНА ХМЕЛЬНИЦЬКОГО**

ЗАТВЕРДЖУЮ

Голова приймальної комісії,
ректор Мелітопольського
державного педагогічного
університету імені Богдана
Хмельницького
Наталія Фалько

« _____ 2024 року

**ПРОГРАМА
ФАХОВОГО ІСПИТУ
спеціальність: 053 Психологія
ОП Клінічна та реабілітаційна психологія
для здобуття ступеня магістра на основі НРК6 та НРК7**

Програма фахового іспиту з психології для здобуття ступеня вищої освіти «магістр» спеціальності 053 Психологія ОП Клінічна та реабілітаційна психологія / Укладачі Н.М. Фалько, Н.В. Гузь, О.О. Прокоф'єва, О.В. Ковальова, Л.М. Кобильнік, С.В. Шевченко – Запоріжжя, 2024. – 28 с.

Ухвалено на засіданні кафедри психології
(протокол № 11 від 27 березня 2024 року).

Пояснювальна записка

Програма фахового вступного випробування з психології для здобуття освітнього ступеня магістра спеціальності 053 Психологія базується на державному стандарті освіти, визначеному Міністерством освіти і науки України, з підготовки фахівців освітнього ступеня бакалавр галузі знань 05 – Соціальні та поведінкові науки спеціальності 053 Психологія, навчальних програм дисциплін циклу професійної та практичної (професійно-орієнтованої) підготовки, визначених навчальним планом підготовки фахівців за освітнім ступенем бакалавр спеціальності 053 Психологія, затвердженому Мелітопольським державним педагогічним університетом імені Богдана Хмельницького, а враховує Програму предметного тесту з психології та соціології (наказ МОН № 156 від 11.02.2022).

Програма фахового вступного випробування з психології розроблена для абітурієнтів, які вступають до університету для одержання освітнього ступеня магістр за спеціальністю 053 Психологія ОП Клінічна та реабілітаційна психологія.

Вступ

У добу реформування країни, становлення нових соціально- економічних основ її розвитку все актуальнішим стає завдання побудови нових відносин між суспільством та особистістю. Пошук оптимальних шляхів соціалізації особистості та її соціально-психологічний захист стають першочерговими завданнями людинознавчих дисциплін. Все більшої актуальності у цьому контексті набуває професія психолога. Допомогати людині реалізувати свій потенціал, жити на повну силу, досягати злагоди з довкіллям, знайти своє місце у суперечливому світі – неповний перелік завдань, які стоять перед психологом на сучасному етапі розвитку суспільства.

Мета вступного випробування: перевірити рівень підготовки здобувачів вищої освіти з теоретичних курсів, передбачених навчальними планами підготовки бакалавра; сформованість у них умінь та навичок проведення різних видів психодіагностичної, психокорекційної роботи; виявити рівень засвоєння вступниками професійно-етичних норм роботи психолога та їх загальної психологічної культури.

Завдання вступного випробування:

- виявити рівень сформованості основних професійних умінь та навичок, готовність до самостійної організації та проведення різних видів психодіагностичної та психокорекційної роботи;
- уміння співвідносити теорію та практику, використовувати адекватні професійним задачам методи роботи, відповідність рівня їхньої підготовки сучасним вимогам до особистості та діяльності практичного психолога.

Вступні випробування тривають 1 годину 20 хвилин і мають за мету виявити рівень фахової підготовки абітурієнтів, рівень засвоєння ними теоретичного матеріалу, теоретико-методологічних умінь і навичок з основних розділів психологічних дисциплін освітнього ступеня бакалавр спеціальності

053 Психологія.

Випробування проводиться у письмовій формі, що забезпечує високий рівень об'єктивності оцінювання, сприяє логічності мислення, цілеспрямованості та зосередженості абітурієнтів на глибокому вникненні в суть питань, обдумуванні варіантів вирішення та побудови відповіді.

На вступному випробуванні абітурієнти повинні продемонструвати рівень та якість отриманих теоретичних знань, їх міцність, ступінь розвитку, критичного та творчого мислення; вміння самостійно працювати, аналізувати та синтезувати отримані знання і застосовувати їх для розв'язання практичних завдань, визначати актуальність психологічних проблем і їх пріоритетність, застосовувати психологічні принципи щодо особистісних, соціальних і організаційних проблем, планування і розробки корекційно-розвиваючих програм, використання наукового підходу щодо розв'язання проблем особистості.

Об'єктом оцінювання виступають *компетенції* здобувача вищої освіти з спеціальності Психологія, тобто знання і вміння, що характеризують його здатність розуміти, виконувати, відображати й пізнавати те, що вимагає освітньо-кваліфікаційна характеристика фахівця після закінчення процесу навчання за освітнім ступенем бакалавр.

Від абітурієнтів очікується демонстрування рівня сформованості певних знань та вмінь (якості вирішення окремих задач діяльності або рівня сформованості певних здатностей) для здійснення професійної діяльності, що ґрунтується на знанні основних теорій і методів психології, ключових понять методології, використання методик та методичних прийомів проведення емпіричних досліджень, вміння здійснювати вимір індивідуально-психологічних показників особистості, її пізнавальної та емоційно-вольової сфери, виявлення схильностей і здібностей людини та резерви її розвитку, діагностувати відмінності психодинамічних (темпераментальних і характерологічних) особливостей в структурі індивідуальності, визначати стилі професійної педагогічної та навчальної діяльності, а також вміння використовувати нормативно-психологічну та довідкову літературу, оформляти необхідні документи та ін.

Зазначимо основні компетентності і програмні результати навчання, які формуються у здобувачів вищої освіти освітнього ступеня бакалавр, відповідно до Стандарту вищої освіти спеціальності 053 Психологія першого (бакалаврського) рівня вищої освіти.

Перелік компетентностей:

Інтегральна компетентність: здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у сфері психології, що передбачають застосування основних психологічних теорій та методів та характеризуються комплексністю і невизначеністю умов.

Загальні компетентності:

ЗК1. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК2. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.

ЗК3. Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій.

ЗК4. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

ЗК5. Здатність бути критичним і самокритичним.

ЗК6. Здатність приймати обґрунтовані рішення.

ЗК7. Здатність генерувати нові ідеї (креативність).

ЗК8. Навички міжособистісної взаємодії,

ЗК9 Здатність працювати в команді.

ЗК10. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні;

ЗК11. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

Спеціальні компетентності

СК1. Здатність оперувати категоріально-понятійним апаратом психології

СК2. Здатність до ретроспективного аналізу вітчизняного та зарубіжного досвіду розуміння природи виникнення, функціонування та розвитку психічних явищ.

СК3. Здатність до розуміння природи поведінки, діяльності та вчинків.

СК4. Здатність самостійно збирати та критично опрацьовувати, аналізувати та узагальнювати психологічну інформацію з різних джерел

СК5. Здатність використовувати валідний і надійний психодіагностичний інструментарій

СК6. Здатність самостійно планувати, організувати та здійснювати психологічне дослідження

СК7. Здатність аналізувати та систематизувати одержані результати, формулювати аргументовані висновки та рекомендації

СК8. Здатність організувати та надавати психологічну допомогу (індивідуальну та групову)

СК9. Здатність здійснювати просвітницьку та психопрофілактичну відповідно до запиту

СК10. Здатність дотримуватися норм професійної етики

СК11. Здатність до особистісного та професійного самовдосконалення, навчання та саморозвитку

Нормативний зміст підготовки бакалавра, сформульований у термінах результатів навчання

ПР1. Аналізувати та пояснювати психічні явища, ідентифікувати психологічні проблеми та пропонувати шляхи їх розв'язання

ПР2. Розуміти закономірності та особливості розвитку і функціонування психічних явищ в контексті професійних завдань

ПР3. Здійснювати пошук інформації з різних джерел, у т.ч. з

використанням інформаційно-комунікаційних технологій, для вирішення професійних завдань.

ПР4. Обґрунтовувати власну позицію, робити самостійні висновки за результатами власних досліджень і аналізу літературних джерел.

ПР5. Обирати та застосовувати валідний і надійний психодіагностичний інструментарій (тести, опитувальники, проєктивні методики тощо) психологічного дослідження та технології психологічної допомоги

ПР6. Формулювати мету, завдання дослідження, володіти навичками збору первинного матеріалу, дотримуватися процедури дослідження

ПР7. Рефлексувати та критично оцінювати достовірність одержаних результатів психологічного дослідження, формулювати аргументовані висновки

ПР8. Презентувати результати власних досліджень усно/письмово для фахівців і нефахівців.

ПР9. Пропонувати власні способи вирішення психологічних задач і проблем у процесі професійної діяльності, приймати та аргументувати власні рішення щодо їх розв'язання

ПР10. Формулювати думку логічно, доступно, дискутувати, обстоювати власну позицію, модифікувати висловлювання відповідно до культуральних особливостей співрозмовника

ПР11. Складати та реалізовувати план консультативного процесу з урахуванням специфіки запиту та індивідуальних особливостей клієнта, забезпечувати ефективність власних дій

ПР12. Складати та реалізовувати програму психопрофілактичних та просвітницьких дій, заходів психологічної допомоги у формі лекцій, бесід, круглих столів, ігор, тренінгів, тощо, відповідно до вимог замовника.

ПР13. Взаємодіяти, вступати у комунікацію, бути зрозумілим, толерантно ставитися до осіб, що мають інші культуральні чи гендерно-вікові відмінності.

ПР14. Ефективно виконувати різні ролі у команді у процесі вирішення фахових завдань, у тому числі демонструвати лідерські якості.

ПР15. Відповідально ставитися до професійного самовдосконалення, навчання та саморозвитку

ПР16. Знати, розуміти та дотримуватися етичних принципів професійної діяльності психолога

ПР17. Демонструвати соціально відповідальну та свідому поведінку, слідувати гуманістичним та демократичним цінностям у професійній та громадській діяльності.

ПР18. Вживати ефективних заходів щодо збереження здоров'я (власного й оточення) та за потреби визначати зміст запиту до супервізії

Інформаційний зміст програми.

I. Програма предметного тесту з психології та соціології ЄФВВ

1. Основи психології та соціології

1.1. Психологія та соціологія у структурі сучасних наук

1.1.1. Об'єкт, предмет психології. Психіка як об'єкт психології. Психічні явища як предмет психології.

1.1.2. Об'єкт, предмет соціології. Суспільство як об'єкт соціології. Соціальна взаємодія як предмет соціології.

1.1.3. Функції соціології: теоретико-пізнавальні, практично-політичні.

1.1.4. Трансформація уявлень про предмет психології. Історичне формування предмета психології: від вчення про душу до науки про психіку.

1.1.5. Трансформація уявлень про предмет соціології: від вивчення суспільства в людині до дослідження людини в суспільстві.

1.1.6. Структура та основні галузі психології. Фундаментальна та прикладна психологія.

1.1.7. Рівні соціологічного знання: загальносоціологічні теорії (макросоціологія та мікросоціологія), спеціальні та галузеві соціологічні теорії (теорії середнього рівня), знання, здобуте за допомогою емпіричних досліджень.

1.2. Основні категорії психології та соціології

1.2.1. Поняття «психіка» та її сутність. Функції психіки: відображальна, регулятивна.

1.2.2. Співвідношення понять «соціальне» і «суспільне».

1.2.3. Співвідношення понять «людина», «індивід», «особистість» та «індивідуальність».

1.2.4. Біологічні передумови, соціальні умови та чинники психічного розвитку особистості.

1.2.5. Мотиви та мотивація особистості. Потреби, інтереси, переконання, ідеали. Спрямованість особистості.

1.2.6. Цінності та ціннісні орієнтації особистості. «Життєві стратегії».

1.2.7. Самоактуалізація та самореалізація особистості: сутність та риси.

2. Історія і теорія психології та соціології

2.1. Соціологічна та психологічна думка XIX ст.

2.1.1. Позитивізм Огюста Конта. Концепція співвідношення суспільства та індивіда.

2.1.2. Психологія натовпу Гюстава Лебона. Класифікація натовпів, характеристики натовпу.

2.1.3. Теорія наслідування Габріеля Тарда. Психологічний механізм наслідування як ключ до пояснення соціальної поведінки.

2.1.4. Органіцизм та еволюціонізм у теорії Герберта Спенсера.

2.2. Соціологічна та психологічна думка кінця XIX-початку XX ст.

2.2.1. Інтеракціонізм. Теорія «дзеркального Я» Чарльза Хортон Кулі. Символічний інтеракціонізм Джорджа Герберта Міда. Аналіз динаміки «Я»: «І» / та «me».

2.2.2. Психоаналітична теорія Зигмунда Фрейда. Вчення про сексуальність: лібідо, сублімація, витіснення. Структура особистості: Воно (Id), Я (Ego) і Над-Я (Super-Ego). Соціологічні аспекти психоаналізу.

2.2.3. Індивідуальна психологія Альфреда Адлера. Комплекс меншовартості.

2.2.4. Аналітична психологія Карла Густава Юнга. Структура особистості. Архетипи колективного несвідомого.

2.2.5. Розуміюча соціологія Макса Вебера. Теорія соціальної дії. Типи соціальної дії. Типи легітимного панування.

2.2.6. Еміль Дюркгайм про суспільні норми і цінності. Поняття аномії. Проблема розрізнення нормальних і патологічних явищ. Типи самогубств.

2.2.7. Теорія соціальної поведінки Вільфредо Парето. Теорія еліт. Циркуляція еліт як елемент підтримки соціальної рівноваги.

2.3. Психологічна та соціологічна думка другої половини ХХ - початку ХХІ ст.

2.3.1. Дж. Морено: соціометрична революція, психодрама. Неофройдизм (Е. Фромм, Е. Еріксон). Класичний біхевіоризм (Дж. Уотсон, І. Павлов, Б. Скіннер) та необіхевіоризм (А. Бандура). Гуманістична психологія (А. Маслоу, К. Роджерс, В. Франкл, І. Ялом). Генетична психологія Ж. Піаже.

2.3.2. Специфіка структурно-функціональної теорії Толкотта Парсонса. Концепція соціальної дії. Соціалізація і соціальний контроль як механізми інтеграції індивіда до соціальної системи. Функціональний аналіз Роберта Мертона. Р. Мертон про соціологічні теорії середнього рівня. Феноменологічна соціологія Альфреда Шюца: поняття життєвого світу та повсякденності.

3. Методи психології та соціології

3.1. Планування та забезпечення якості дослідження

3.1.1. Наукові дослідження: різновиди (теоретичні та емпіричні; фундаментальні та прикладні; розвідувальні, описові та аналітичні; польові та лабораторні), проблема, мета, завдання, об'єкт, предмет.

3.1.2. Програма дослідження: структура документа, основні пункти, етапи дослідження. Тлумачення, концептуалізація, операціоналізація основних понять дослідження. Гіпотези дослідження: теоретичні, емпіричні, статистичні.

3.1.3. Вибірковий метод: генеральна сукупність, вибірка, основні вимоги до формування вибірки, методи формування.

3.1.4. Якість інформації: репрезентативність, валідність, надійність. Типи валідності (змістовна, критеріальна, констуктна), валідизація. Забезпечення надійності.

3.2. Методи збору інформації

3.2.1. Спостереження: види, переваги і недоліки, роль спостерігача.

3.2.2. Експеримент: види (констатувальний, формувальний, природний, лабораторний), планування, внутрішня і зовнішня валідність.

3.2.3. Методи опитування: анкетування, інтерв'ювання. Анкетування (поштові, пресові, онлайн, експертні, індивідуальні, групові). Анкета: види питань, методичні вимоги до композиції анкети та різних питань. Формулювання питань і відповідей в анкеті. Інтерв'ювання (фокус-групові, глибинні, неформалізовані: історія життя, біографія, усна історія).

3.2.4. Експертні опитування (метод експертної оцінки): пошук, відбір та підготовка експертів. Види і процедури експертного опитування.

3.2.5. Соціометрія: особливості застосування та інструментарію (анкета, шкали), соціометричні індекси, матриці та соціограми.

3.2.6. Аналіз документів. Контент-аналіз.

3.3. Методи аналізу емпіричних даних

3.3.1. Вимірювання (за С. Стівенсом): визначення, види, рівні, шкали (номінальні, порядкові, метричні).

3.3.2. Описова статистика. Міри центральної тенденції та міри варіації для шкал різних типів. Точкове та інтервальне оцінювання. Довірчий інтервал.

3.3.3. Аналіз статистичного зв'язку між двома змінними. Коефіцієнти кореляції. Методи перевірки статистичних гіпотез.

3.3.4. Лінійна регресія (парна та багатовимірна).

4. Прикладні аспекти психології та соціології

4.1. Особистість як об'єкт та суб'єкт соціальних відносин

4.1.1. Соціалізація особистості: сутність, етапи (первинна, вторинна), механізми (адаптація, інтеграція). Суб'єкти (сім'я, формальні та неформальні групи однолітків) і агенти (освіта, традиційні ЗМІ та нові медіа: інтернет, соціальні мережі) соціалізації. Поняття ресоціалізації.

4.1.2. Девіантна поведінка особистості. Поняття та види (позитивна і негативна) девіацій. Суїцидальна та залежна поведінка. Булінг. Мобінг. Ейджизм. Рівні девіантної поведінки: поведінка, що не є схвалюваною іншими, що осуджується іншими, морально негативні прояви і вчинки, делінквентна поведінка, злочинна поведінка, деструктивна поведінка. Соціальні та психологічні чинники девіантної поведінки. Профілактика девіантної поведінки: просвіта, соціальна реклама, корекційні програми, створення ситуації успіху.

4.1.3. Соціальні статуси: поняття та види (офіційний і неофіційний, приписаний і здобутий). Соціальні ролі: поняття та види (активні й пасивні, явні й латентні). Структура ролі за В. Ядовим (когнітивна, афективна, конативна складові). Маргінальність соціальних ролей.

4.1.4. Стать і гендер. Маскуліність. Фемінінність. Андроґінність. Гендерна ідентичність. Кризи гендерної ідентичності. Гендерні стереотипи: поняття та види (традиційні та егалітарні). Гендерна рівність і дискримінація. Сексизм. Фемінізм.

4.2. Особистість у життєвому та професійному просторі

4.2.1. Гра, навчання, праця як види діяльності. Професійна діяльність: поняття та етапи професіоналізації (професійне самовизначення, професійне навчання, професійна адаптація, професійне становлення, професійна реалізація, завершення професійної діяльності). Мотивація та стимулювання професійної діяльності (за ієрархією потреб А. Маслоу). Професійне вигорання. Поняття професійних криз.

4.2.2. Спілкування як соціально-психологічний феномен. Спілкування як обмін інформацією (комунікативна сторона спілкування). Комунікатор, реципієнт, канал передавання інформації. Комунікативні бар'єри. Спілкування як сприймання, розуміння та оцінка партнерів спілкування (перцептивна сторона спілкування). Механізми міжособистісного сприймання: ідентифікація, соціальна рефлексія, стереотипізація. Каузальна атрибуція. Атитюд як соціальна установка. Спілкування як взаємодія (інтерактивна сторона

спілкування).

4.2.3. Конфлікт і конфліктна ситуація. Види конфліктів (внутрішньоособистісний, міжособистісний, внутрішньогруповий, міжгруповий). Рольові конфлікти (гендерно-рольовий конфлікт, конфлікт між сімейними і професійними ролями). Стили поведінки в конфлікті (суперництво, уникнення, компроміс, співпраця, пристосування). Запобігання (психологічна просвіта, недопущення дискримінації, матеріальне та моральне заохочення, дотримання корпоративної культури) та розв'язання (досягнення компромісу чи співпраці) конфліктів у різних сферах життєдіяльності.

4.2.4. Соціальна організація як формальна група: характеристики, структура, функції організації. Управління. Управлінська діяльність. Лідерство та керівництво. Типологія лідерства. Стили керівництва (авторитарний, демократичний, ліберальний). Корпоративна (організаційна) культура.

4.2.5. Характеристика і актуальні проблеми сучасної сім'ї (нестабільність шлюбу, знижування народжуваності, матеріальне неблагополуччя). Функції сім'ї (репродуктивна, економічна, виховна, господарсько-побутова, комунікативна, дозвіллева, сексуальна, рекреативна, психологічного захисту). Види сім'ї: нуклеарна та розширена сім'я; патріархальна, матріархальна, егалітарна сім'я, моногамна та полігамна сім'ї. Шлюб і шлюбні стосунки. Сімейні кризи.

5. Психологічні та соціологічні виміри суспільства

5.1. Група як структурний елемент суспільства

5.1.1. Поняття та головні ознаки соціальної групи. Класифікація соціальних груп (великі соціальні групи, середні соціальні групи, малі соціальні групи).

5.1.2. Поняття великої соціальної групи. Класифікація великих соціальних груп (соціально-класові, соціально-демографічні, соціально-етнічні, соціально-професійні та соціально-територіальні). Натовп як велика стихійна група. Основні характеристики та типологія натовпу, соціально-психологічні особливості окремих його різновидів. Етнічні групи. Форми існування етносів та основні етнічні процеси. Поняття етнічної ідентичності та свідомості.

5.1.3. Поняття малої групи. Класифікація малих соціальних груп (первинні/вторинні; формальні/неформальні; референтні/групи членства; квазигрупи). Структура малої групи. Динамічні процеси в малій групі. Соціально-психологічний клімат групи. Конформізм, конформна поведінка і конформність. Згуртованість.

5.2. Соціальні та психологічні характеристики й форми організації суспільних процесів і явищ

5.2.1. Суспільна свідомість. Масова свідомість. Групова свідомість. Індивідуальна свідомість. Механізми соціально-психологічного впливу (наслідування, навіювання, переконання, зараження, чутки, мода).

5.2.2. Поняття соціального інституту. Основні функції та характерні ознаки. Види соціальних інститутів: економічні, політичні, релігійні, культури та соціалізації тощо.

5.2.3. Соціальна стратифікація та соціальні нерівності. Основні критерії

соціальної стратифікації. Види нерівності (економічна, політична, правова, культурна, цифрова, мобільна та ін.).

5.2.4. Соціальна мобільність: поняття, типи (вертикальна / горизонтальна), механізми, соціальні та психологічні чинники. Міграція як вид просторової мобільності: сутність, соціальні та психологічні характеристики.

II. Програма, що відображає специфіку освітніх програм другого (магістерського) рівня в МДПУ імені Богдана Хмельницького

1. Загальна психологія

1.1. Предмет психології. Загальна характеристика психології як науки. Мозок і психіка. Несвідоме в психіці людини.

1.2. Будова, завдання і методи сучасної психології. Побудова, завдання та методи сучасної психології. Структура сучасної психології.

1.3. Розвиток психіки в процесі еволюції тварин та становлення свідомості людини. Основні етапи розвитку психіки в тваринному світі. Принципові відміни людської психіки і психіки тварин. Виникнення вищої форми психічного відображення – людської свідомості.

1.4. Психологічна характеристика діяльності. Потреби - джерело активності людини. Оволодіння діяльністю. Головні види діяльності та їх розвиток у людини.

1.5. Загальна характеристика спілкування. Спілкування як обмін інформацією. Спілкування як міжособиста взаємодія. Спілкування як розуміння людьми один одного.

1.6. Групи. Диференціація в групах. Референтна група. Психологічні основи формування колективу школярів.

1.7. Поняття про особистість в психології. Структура особистості. Направленість особистості. Мотиви і мотивація поведінки. Самосвідомість особистості. Рушійні сили розвитку особистості.

1.8. Загальна характеристика уваги. Структура уваги.

1.9. Почуття та сприймання. Класифікація почуттів та їх когнитивні характеристики. Загальні закономірності почуттів. Сприймання як складний інтегрований пізнавальний процес. Загальні властивості сприймання та його види. Якості, які притаманні сприйманню.

1.10. Пам'ять як пізнавальний процес особистості. Теорії пам'яті. Основні процеси пам'яті. Види пам'яті та їх особливості. Спеціальні засоби організації запам'ятовування навчального матеріалу.

1.11. Загальна характеристика мислення. Мислення як інтелектуальний процес. Операції мислення. Види мислення. Індивідуальні властивості мислення.

1.12. Поняття про уяву. Соціальна природа уяви. Уява як специфічний вид розумової активності. Активна роль уяви в проблемних ситуаціях, які характеризуються дефіцитом інформації. Уява як образне мислення. Види уяви. Мрія і практична діяльність.

1.13. Емоції. Почуття людини. Форми переживань почуттів. Вищі почуття людини.

1.14. Поняття про волю. Структура вольового акту. Вольові якості людини.

1.15. Поняття про темперамент. Типи темпераменту. Типи ВНД і темпераменту. Темперамент та індивідуальний стиль діяльності.

1.16. Поняття про характер. Структура характеру. Акцентуація характеру. Природа і прояв характеру. Вчинки і формування характеру.

1.17. Поняття про здібності. Якісна і кількісна характеристика здібностей. Структура здібностей. Природні передумови здібностей. Формування здібностей.

2. Вікова психологія

2.1. Предмет, задачі та методи вікової психології. Історія вікової психології. Методологічні принципи та методи вікової психології.

2.2. Проблема психічного розвитку дитини. Специфіка та показники психічного розвитку людини. Основні закономірності психічного розвитку дитини. Біологічні та соціальні фактори психічного розвитку. Навчання і розвиток: взаємозв'язок та взаємовплив. Поняття рівня актуального розвитку і зони найближчого розвитку. Інтеріоризація та екстеріоризація як механізми розвитку в процесі навчання. Психічний розвиток та діяльність. Проблема вікової періодизації психічного розвитку людини.

2.3. Пренатальний період розвитку. Особливості психічного розвитку новонародженого, немовляти та дитини в ранньому віці.

2.4. Психічний розвиток дитини в дошкільному віці.

2.5. Психічний розвиток дитини молодшого шкільного віку.

2.6. Психологія підліткового віку.

2.7. Психологія юнацького віку.

2.8. Вік дорослості. Психологія пізнього (літній та старечий) віку.

3. Соціальна психологія

3.1. Сутність, структура, функції, категорії соціальної психології. Предмет і завдання соціальної психології. Методологія і методи соціальної психології. Розвиток соціальної психології

3.2. Особистість у соціальному світі. Особливості взаємозв'язку особистості і суспільства. Соціально-психологічна природа особистості. Соціально-психологічні орієнтири дослідження особистості. Соціальний тип, соціально-психологічний тип, “Я-характеристики”, “Я-концепція”, “Я-образ”, самооцінка, ментальність, ціннісно-смілова сфера, ціннісні орієнтації, когнітивна сфера особистості, емоційно-психічні стани, мотиваційна сфера, мотив, локус контролю, соціально-психологічний досвід, статусно-рольові параметри, вчинок, соціальна поведінка, соціальне життя. Соціально-психологічні проблеми соціалізації особистості. Вікові кризи життя і процес соціалізації індивіда. Асоціальні прояви особистості.

3.3. Соціально-психологічні проблеми особистості. Соціальна установка. Соціальні переконання та судження. Особистість у групі. Самосвідомість особистості як чинник становлення у групі: самосвідомість, самопізнання, самооцінка, самоконтроль, рефлексія, самоефективність. Специфіка входження особистості в групу. Статусно-рольові характеристики особистості. Статусно-рольові параметри особистості. Поведінка особистості і соціальна напруженість: депресія, стрес, екстремальна ситуація.

3.4. Соціальні стосунки. Міжособистісна взаємодія. Форми поведінки особистості у міжособистісній взаємодії: деструктивні форми взаємодії, упередження, агресія, упередження, егоїзм, конфліктна взаємодія, взаємодія на рівні дружби і любові, атракція, альтруїзм. Взаємодія і міжособистісний вплив. Способи переконання, опір переконанню.

3.5. Сприймання і розуміння у процесі міжособистісного спілкування. Соціальне і міжособистісне пізнання. Перцептивні механізми та ефекти.

3.6. Соціально-психологічна характеристика спілкування. Структура спілкування. Форми спілкування. Соціокультурні аспекти спілкування. Бар'єри спілкування. Труднощі спілкування. Деформації спілкування.

3.7. Соціально-психологічна характеристика комунікації. Комунікативна сторона спілкування. Види і форми комунікації. Психологічні особливості вербальної і невербальної комунікації. Спілкування та спільна діяльність як поняття соціальної психології.

3.8. Соціальна психологія малих груп. Соціальна спільність і соціальна група, соціально-психологічні параметри, характеристики та ознаки групи, групові норми, групові цінності, групові санкції, групові очікування, "Мі-почуття", класифікація груп, групова свідомість. Сутнісні ознаки малої групи. Види і структурні характеристики малої групи, групові ролі. Динамічні характеристики малої групи. Концепції і моделі розвитку малої групи. Соціальна фасилітація, соціальні лінощі, деіндивідуалізація, групова поляризація, групове мислення, вплив меншості. Керівництво і лідерство у малих групах. Прийняття групового рішення. Проблема групової згуртованості і груповий конфлікт. Конформізм.

3.9. Психологія великих соціальних груп. Психологія соціальних класів. Соціальна мобільність. Міграція. Психологія етнічних груп. Психологія масових явищ: громадська думка, умонастрій, суспільна свідомість, суспільний настрій, масова свідомість, масовий настрій, мода, чутки, паніка. Психологічні особливості великих стихійних груп. Натовп і паніка. Міжгрупові відносини. Основні критерії соціальної стратифікації. Специфіка міжгрупової взаємодії та міжгрупового сприймання: міжгрупова поведінка, міжгрупові конфлікти, причини міжгрупових конфліктів, цілісність і уніфікованість, стереотип. Соціальна психологія деструктивних культів.

4. Психологія особистості

4.1. Психодинамічний напрямок у психології особистості. Психодинамічна теорія особистості. Аналітична теорія особистості. Індивідуальна теорія особистості. Епігенетична теорія особистості. Соціокультурна теорія особистості

4.2. Диспозиційний напрямок у психології особистості. Теорія рис особистості.

4.3. Біхевіористичний напрямок у теорії особистості. Теорія оперантного обумовлення.

4.4. Соціально-когнітивний напрямок у теорії особистості.

4.5. Когнітивний напрямок у теорії особистості

4.6. Гуманістичний напрямок у теорії особистості

4.7. Феноменологічний напрямок у теорії особистості

4.8. Психологія індивідуальних розходжень.

5. Психологічна служба

5.1. Основні законодавчі акти, нормативні документи, які регламентують та забезпечують діяльність Національної системи соціально-психологічної служби України. Національна система соціально-психологічної служби. Психологічна служба в галузі освіти. Соціальні служби для молоді.

5.2. Принципи роботи практичного психолога системи освіти. Основні напрямки роботи практичного психолога з дітьми дошкільного віку. Програми психокорекційної допомоги дітям із порушеннями емоційної сфери, дитячої гіперактивності, агресивності, асоціальності. Компоненти готовності дитини до школи. Інтелектуальна пасивність молодших школярів. Робота з обдарованими дітьми у початковій школі. Шкільна дезадаптація учнів молодших класів. Технології психологічної роботи з підлітками. Технології психологічної роботи з учнями раннього юнацького віку. Профорієнтаційна робота зі старшокласниками. Психологічна робота з сім'ями учнів різного віку. Методики психологічної допомоги батькам учнів. Робота з педагогічним колективом як напрям діяльності психологічної служби в системі освіти.

5.3. Основні види діяльності практичного психолога в закладах освіти: просвітницько-пропагандистська; пропедевтична і профілактична робота; психодіагностика, психологічне консультування; психодіагностика і прогностика; психокорекція, психотерапія та соціально-психологічна реабілітація

5.4. Етичний кодекс практичного психолога. Особистісні та професійні якості працівника психологічної служби. Документальне забезпечення фахової діяльності практичного психолога в закладах освіти.

5.5. Психологічна служба у ЗВО. Модель психологічної служби. Робота зі студентами. Робота з викладачами та кураторами. Робота з батьками (батьківська академія).

5.6. Психологічна служба в закладах інтернатного типу. Структура та зміст психологічного супроводу.

6. Психодіагностика

6.1. Поняття про психодіагностику. Психодіагностичний метод. Психодіагностичне обстеження. Психологічний діагноз. Психодіагностичні завдання.

6.2. Психометричні основи психодіагностики. Ефективність тестів. Надійність, валідність, дискримінативність, використання шкали інтервалів, стандартизація

6.3. Класифікація психодіагностичних процедур. Вербальні і невербальні психодіагностичні методики.

6.4. Проективні методики. Поняття проєкції. Істотні ознаки проєктивних методик. Групи проєктивних методик. Надійність і валідність проєктивних методик. Види проєктивних методик.

6.5. Діагностика природних психофізіологічних особливостей людини. Методики діагностики індивідуальних психофізіологічних особливостей

людини. Лабораторні методики. Бланкові методики. Електроенцефалографічні методики. Рухові методики. Апаратурні методики.

6.6. Об'єктивні тести: вимір інтелекту і тести спеціальних здібностей. Чинники ефективності завдань.

6.7. Особистісні опитувальники. Основні проблеми особистісних опитувальників. Ознаки правильно сформульованих завдань в особистісних опитувальниках.

6.8. Психодіагностика мотивації. Індикатори мотивації. Вимір мотивації досягнення.

6.9. Психодіагностика міжособистісних взаємовідносин. Методики, основані на закономірностях проксемічної поведінки людей. Діагностика індивідуально-особистісних властивостей, що впливають на міжособистісні відносини. Спільний тест Г.Роршаха для діагностики порушень сімейного спілкування. Методика "Малюнок родини".

6.10. Задачі шкільної психодіагностики.

6.11. Соціальні та етичні аспекти психодіагностики.

7. Психокорекція

7.1. Психологічна корекція як вид надання психологічної допомоги особистості. Природа психічних явищ, які підлягають психокорекції. Поняття особистісної деструкції та особистісної проблеми суб'єкта. Внутрішньоособистісний конфлікт та його зовнішні прояви. Сутність психологічної корекції. Специфічні риси психологічної корекції. Аналіз категорії норми психічного та особистісного розвитку.

7.2. Основи організації та проведення психокорекційного процесу. Психокорекційна ситуація і мета психологічної корекції. Зміст психокорекції. Принципи психокорекції. Основні етапи психокорекційної роботи. Розробка психокорекційної програми. Визначення ефективності корекційного впливу. Проблема етики в психокорекції. Значення особистості психолога.

7.3. Психологічні особливості індивідуальної психокорекції.

7.4. Механізми психологічної корекції особистості в процесі групової роботи. Принципи організації та правила участі в психокорекційній групі. Групова динаміка. Завдання, етапи та особливості організації групового процесу в різних вікових групах. Керівництво психокорекційною групою. Види психокорекційних груп.

7.5. Корекційні впливи в класичному психоаналізі. Аналітична психологія К. Юнга. Аналітична індивідуальна психокорекція А. Адлера. Причини виникнення внутрішнього конфлікту і психологічних проблем у даному підході. Шляхи їх розв'язання.

7.6. Гуманістичний напрямок. Клієнт-центрований підхід К. Роджерса. Логотерапія В. Франкла. Причини виникнення внутрішнього конфлікту і психологічних проблем у даному підході. Шляхи їх розв'язання.

7.7. Поведінковий напрямок. Причини виникнення внутрішнього конфлікту і психологічних проблем у даному підході. Шляхи їх розв'язання. Використання методів поведінкової терапії з корекційною метою.

7.8. Когнітивний напрямок. Причини виникнення внутрішнього конфлікту

і психологічних проблем у даному підході. Шляхи їх розв'язання.

7.9. Трансактний аналіз. Причини виникнення внутрішнього конфлікту і психологічних проблем у даному підході. Шляхи їх розв'язання.

7.10. Гештальт-терапія. Причини виникнення внутрішнього конфлікту і психологічних проблем у даному підході. Шляхи їх розв'язання.

7.11. Теоретична модель психокорекційної практики в Україні. Концепція психокорекції за Т. Яценко (метод АСПН).

7.12. Використання методів ігрової терапії з корекційною метою.

7.13. Використання сугестивних методів з корекційною метою

7.14. Арт-терапевтичні техніки та їх застосування у психокорекції. Психологічні механізми корекційного впливу образотворчої діяльності. Використання проєктивного малюнку з метою корекції. Музикотерапія. Бібліотерапія. Казкотерапія. Лялькотерапія. Мандалотерапія. Піскова терапія. Фототерапія. Маскотерапія.

7.15. Використання тілесно-орієнтованих методів з корекційною метою. Танцювальна терапія. Психогімнастика.

7.16. Кататимно-імажинативна терапія (символдрама)

7.17. Тренінгові групи, соціально-психологічний тренінг, АСПН. Групова дискусія як метод групової роботи

7.18. Використання методів психодрами з корекційною метою

7.19. Особливості сімейної психокорекції. Методики психокорекції дитячо-батьківських стосунків і сімейних стосунків. Психокорекція труднощів, що виникають на етапі втрати одного з членів сім'ї.

8. Патопсихологія

8.1. Предмет і завдання патопсихології. Принципи побудови патопсихологічного обстеження дітей і підлітків. Повідомлення батькам дитини та її педагогам про результати патопсихологічного обстеження дитини. Способи корекції психічного розвитку: зміна соціальної ситуації розвитку, психотренінгові корекційні методи, психотерапевтичні корекційні методи.

8.2. Взаумозв'язок відхилень у функціонуванні психічних процесів у особистісному розвитку дитини. Детермінанти відхилень у розвитку особистості. Структура первинного і вторинного дефектів. Частковий і загальний характер порушень психічного розвитку. Порушення міжфункціональної взаємодії.

8.3. Порушення, пов'язані з розвитком. Затримка психічного розвитку. Вікові параметри психічної норми. Органічний інфантилізм. Церебрально-органічна затримка психічного розвитку. Соматогенна затримка психічного розвитку. Педагогічна та мікро-соціальна занедбаність як причина затримки психічного розвитку. Розумова відсталість. Олігофренія. Причини виникнення, ступені. Ідіотія. Імбецильність. Дебільність. Критерії диференційної діагностики.

8.4. Органічні синдроми і розлади. Мінімальна мозкова дисфункція: причини, прояви, патопсихологічна діагностика. Міжпівкульова дисфункція: сутність та прояви, показники патопсихологічного обстеження міжпівкульової дисфункції. Порушення мовлення. Моторна алалія. Сенсорна алалія. Дислексія

та її причини. Фонематична, семантична, аграматична, мнестична та оптична дислексія. Дисграфія. Диференційна діагностика первинного та вторинного характеру порушень мовлення. Епілепсія. Специфічні порушення психічних процесів при епілепсії. Форми поведінки дітей, що страждають на епілепсію.

8.5. Неврози і психопатії. Залежність дисгармонійного розвитку від порушень емоційної регуляції. Психопатії та їх класифікація. Базальні рівні емоційної регуляції. Конституціональні психопатії. Шизоїда психопатія та її прояви під час патопсихологічного обстеження дітей. Епілептоїдна психопатія, її компенсаційні та гіперкомпенсаційні механізми та діагностичні ознаки. Циклоїдний тип психопатії. Психастенічна психопатія. Істероїдна психопатія, її вплив на пізнавальні процеси та особистісні якості. Нестійка психопатія. Збудлива психопатія. Невропатія. Неврастенія. Гіперстенічна та астеноіпохондрична її форми. Психологічні особливості та внутрішньо-особистісний конфлікт при неврозах. Схема формування неврозів у дітей і підлітків. Істеричний невроз. Фобічний невроз. Неврози нав'язливих станів.

8.6. Соціально дезадаптована поведінка неповнолітніх. Порушення стосунків дитини й дорослого як першоджерело соціальної дезадаптації. Механізми психологічного захисту та специфіка їх функціонування у зрілої та незрілої особистості. Новоутворення в структурі особистості дитини, які перешкоджають процесу соціалізації. Афект неадекватності. Розбіжність ставлень. Феномен схильності до адиктивної поведінки. Типологія соціально дезадаптованої поведінки. Форми прояву девіантної поведінки. Суїцидальна поведінка. Відхилення в сексуальній поведінці. Вживання алкоголю та наркотичних речовин. Стадії розвитку наркоманії. Делінквентна поведінка як крайня форма соціальної дезадаптації.

8.7. Порушення психічного розвитку в підлітковому віці. Акцентуації та психопатії. Невротичні розлади. Неврастенія. Специфічні підліткові невротичні розлади. Нервова анорексія. Дисморфофобія. Початкові прояви психічних захворювань. Шизофренія у підлітків. Маніакальнодепресивний психоз, його прояви. Періодичний органічний психоз. Дієнцефальний синдром та ревматична хорея. Допомога в кризових станах.

8.8. Порушення психічних процесів у дітей та методи їх дослідження. Патопсихологічне обстеження дітей дошкільного віку. Дослідження психічних процесів у дітей шкільного віку. Методи дослідження відхилень в особистісному розвитку дітей. Методи інтегральної оцінки особистості дитини в контексті соціальної ситуації її розвитку. Тест "Дім-дерево-людина". "Тест "Неіснуюча тварина". Тест Люшера. Метод Роршаха. Тематичний аперцептивний тест. Метод каузометрії. Методика аналізу сімейного виховання. Тест "Кінетичний малюнок сім'ї". Кольоровий тест відносин. Методика Р.Жиля. Методика діагностики міжособистісних стосунків Т.Лірі. Методика "Сходишки самооцінок". Методи дослідження структурних компонентів особистості.

9. Психологічне консультування

9.1. Консультативна діяльність у практичній роботі психолога. Глобальні та специфічні цілі психоконсультування. Види психоконсультування. Поняття

психологічної ситуації. Види психологічної ситуації. Обов'язки психоконсультанта. Принципи психологічного консультування. Проблема ефективності психоконсультування. Критерії успішності психоконсультування.

9.2. Напрями психологічного консультування: психоаналітичний, гуманістичний, особистісно-центроване консультування; гештальтконсультування, транзакційний аналіз у консультуванні, біхевіористичний напрям, когнітивний напрям, екзистенційний напрям

9.3. Особистість консультанта в психологічному консультуванні. Вимоги до освіти. Система цінностей консультанта. Вплив професійної діяльності на особистість консультанта. Організація роботи психолога-консультанта. Взаємодія психолога консультанта з іншими спеціалістами. Основні етапи психологічного консультування.

9.4. Консультативний контакт. Терапевтичність та атерапевтичність консультативного контакту. Терапевтичний клімат Фізичні і емоційні компоненти консультативного контакту. Невербальна та вербальна поведінка консультанта і клієнта. Перенесення та контрперенесення.

9.5. Процес психологічного консультування. Стадії процесу консультування. Перша зустріч з клієнтом. Опір консультуванню. Оцінка проблем клієнтів. Запит та психологічна проблема. Психологічний анамнез. Стадії консультативної бесіди. Умови проведення консультативної бесіди. Прийоми та методи психологічного впливу в ході бесіди. Установка на діалог в процесі консультування. Вміння слухати в роботі психоконсультанта. Ефективність інтерв'ю та профілактика можливих помилок.

9.6. Техніки психологічного консультування. Тестування в практиці психологічного консультування

9.7. Психологічне консультування з проблем особистісного росту клієнта. Комунікативне та соціально-перцептивне консультування. Психолого-педагогічне консультування. Сімейне консультування. Практичні рекомендації по діловому психологічному консультуванню.

9.8. Спеціальні проблеми психологічного консультування. Консультування тривожних клієнтів. Консультування при реакціях страху і фобіях. Консультування вороже налагоджених і агресивних клієнтів. Особливості консультування "невмотивованих" клієнтів. Консультування клієнтів, що пред'являють завищені вимоги. Консультування при переживанні провини. Особливості консультування клієнтів, що плачуть, Консультування істеричних осіб. Консультування obsесивних осіб. Консультування при параноїдальних розладах. Консультування асоціальних осіб. Консультування при алкоголізмі. Консультування клієнтів з психосоматичними розладами. Консультування клієнтів з депресією і суїцидними намірами. Консультування при переживанні втрати. Особливості бесіди з вмираючою людиною. Консультування при сексуальних проблемах.

9.9. Оцінка результатів психологічного консультування. Можливі підсумки психологічного консультування: позитивні, негативні, невизначені, відстрочені. Критерії оцінки результатів психологічного консультування. Процедури практичного оцінювання результатів консультування, їх

достойнства і недоліки.

10. Практикум з групової психокорекції

10.1. Особливості психокорекційної роботи з дітьми і підлітками. Рекомендації по формуванню дитячої психокорекційної групи. Організація групової роботи з дітьми та підлітками. Оцінка ефективності проведеної психокорекційної роботи.

10.2. Особливості психокорекційної роботи з дітьми раннього віку (1-3 роки). Розвиток моторики. Розвиток предметних дій. Розвиток мови. Загальнорозвиваючі ігри.

10.3. Особливості психокорекційної роботи з дітьми дошкільного (3-6 (7) років) і молодшого шкільного (6 (7) -10 років) віку. Розвиток пізнавальної сфери (мислення, мовлення, уваги, пам'яті, уваги). Корекція труднощів навчальної діяльності в молодших школярів. Формування навчальних умінь. Формування прийомів самоконтролю. Розвиток довільності. Розвиток навичок спілкування. Корекція і розвиток емоційної сфери. Ігри на корекцію негативних емоційних переживань, зняття емоційної напруги. Розвиток самосвідомості. Корекція труднощів поведінки і характеру в дошкільному та молодшому шкільному віці. Релаксаційні техніки, спрямовані на навчання дитини управління своїм гнівом і зниження рівня особистісної тривожності. Розвиток моторики.

10.4. Особливості психокорекційної роботи у підлітковому віці (11-14 років) і ранній юності (15-16 років). Розвиток пізнавальних процесів. Розвиток навичок спілкування та комунікативної компетентності. Розвиток особистості та самосвідомості. Профорієнтаційні ігри.

10.5. Спеціальна дитяча психокорекція. Психокорекційна робота з різними категоріями дітей з відхиленнями у розвитку. Психокорекційна робота з батьками, що мають дітей з відхиленнями у розвитку. Категорії відношень батьків до дитини, що мають відхилення у розвитку. Цілі психокорекційної роботи з батьками. Напрямки і психокорекційні технології в роботі з батьками. Стадії розвитку батьківських груп

10.6. Організація групової психокорекційної роботи з дорослими. Специфіка роботи з дорослими. Оцінка ефективності роботи групи. Невдачі та труднощі групової психокорекції. Психологічні проблеми клієнтів і методи роботи з ними. Основні проблеми у міжособистісних відносинах, причини їх виникнення. Основні проблеми, пов'язані з емоційною сферою людей, причини їх виникнення. Основні проблеми, пов'язані з особистісними особливостями, причини їх виникнення

11. Клінічна психологія

11.1. Клінічна психологія як область професійної діяльності психолога, спрямованої на підвищення ресурсів та адаптаційних можливостей людини, на гармонізацію психічного розвитку, на охорону здоров'я, подолання недуг і на психологічну реабілітацію. Предмет та завдання клінічної психології. Завдання клінічної психології у сфері освіти. Завдання клінічної психології у сфері охорони здоров'я. Завдання клінічної психології у соціальній сфері. Основні завдання та принципи клінічної психології.

11.2. Теорія і методологія клінічної психології. Роль клінічної психології в

ініціації і розробці фундаментальних загальнопсихологічних проблем. Методологічні проблеми визначення норми. Види норми (статистична, ідеальна, соціальна, функціональна, суб'єктна). Соціокультурна детермінація уявлень про норму. Аномалії. Проблема адаптаційних можливостей і здоров'я людини. Стрес і психічна адаптація. Психічні захисту і копінг-стратегії. Порушення психічної адаптації на особистісному рівні. Фактори впливу на стресостійкість. Загальна концептуальна модель хвороби. Загальні принципи класифікації хвороб. Співвідношення зовнішніх і внутрішніх факторів в етіології захворювань. Фактори розвитку хвороби: предиспозиційному, що дозволяють, що підтримують, хроніфікуючі. Проблема патологічного розвитку. Концепції психічних розладів.

11.3. Зміст поняття «здоров'я» в клінічній психології. Негативне, позитивне, загальне визначення здоров'я. Рівні психічного здоров'я (за С.Б.Сьомичевою). Критерії психічного здоров'я за ВООЗ.

11.4. Розуміння хвороби у клінічній психології. Конструкт хвороби. Біомедична та біопсихосоціальна модель хвороби. Поняття «інвалідність» як крайня форма патології. Класифікації розладів психіки та поведінки (МКХ-10, DSN-V). Симптоми та синдроми психічних розладів. Фази (етапи) розвитку психічних порушень. Основні етапи та чинники виникнення психічних та поведінкових розладів. Чинники виникнення психічних розладів.

11.5. Типологія порушень психічної діяльності. Межові психічні розлади. Розлади особистості. Психосоматичні та соматопсихічні розлади. Психологія та психотерапія болю.

11.6. Методологія клініко-психологічного дослідження. Діагностичні принципи-альтернативи розмежування психологічних феноменів і психопатологічних симптомів. Мета та основні завдання клініко-психологічного дослідження. Поняття про медичний та психологічний діагнози. Структура клініко-психологічного дослідження. Побудова клініко-психологічного дослідження. Клінічна психологія в експертній діяльності. Методичний інструментарій клінічного психолога в різних сферах психологічної практики.

11.7. Психопрофілактика та психотерапія у клінічній психології. Поняття психопрофілактики. Етапи психопрофілактики (первинна, вторинна, третинна). Види психопрофілактики. Універсальна та вибіркова психопрофілактика. Психопрофілактика психічних розладів. Поняття про психотерапію. Основні напрямки сучасної психотерапії в клінічній психології. Психодинамічна терапія та КПТ в роботі клінічного психолога. Еклектизм і інтеграція методів психотерапії в клінічній психології.

11.8. Психологія хворого та лікувально-діагностичного процесу. Психологія медичного працівника. Клінічна психологія та реабілітація терапевтичних хворих. Клінічна психологія в реабілітації хворих дітей з психофізичними вадами. Основи психолого-педагогічного супроводу родин, які виховують дітей з інвалідизуючими захворюваннями

12. Реабілітаційна психологія

12.1. Основи психологічної реабілітації. Феноменологія зовнішньої

особистісної проблематики. Психологія соціальної адаптації та дезадаптації особистості. Психотехнології діагностики. Підходи до корекційно-реабілітаційної роботи

12.2. Професійна підготовка фахівців до психореабілітації. Соціально-психологічна робота з постраждалими. Діагностичний інструментарій у реабілітаційному процесі. Форми та методи психокорекції в психореабілітації. Тренінгові групи. Музикотерапія, арт-терапія, ігро- терапія як методи практичної корекції.

12.3. Відновлення особистості після травматизації. Соціально-психологічні технології відновлення проблемної особистості після травматичних подій. Психологічна допомога внутрішньо переміщеним особам. Соціально-психологічна допомога особам, що пережили полон та тортури. Психологічна реабілітація учасників бойових дій. Технології подолання відчуження в учасників бойових дій. Психологічна допомога родинам ветеранів. Психологічна реабілітація особи, яка постраждала від насилля. Психологічна допомога людині з суїцидальними намірами. Особливості соціально-психологічної роботи з інвалідами та в місцях позбавлення волі. Психологічна профілактика та подолання професійного вигорання. Затяжна реакція горя: природа, чинники ризику, діагностика і когнітивно-поведінкова терапія.

Критерії оцінювання знань

Абітурієнт повинен продемонструвати володіння професійними компетенціями у практичній, науково-дослідній, педагогічній, організаційно-управлінській діяльності; повинен давати інтегративну відповідь, актуалізувати знання, отримані при вивченні різних навчальних дисциплін, а також показати вміння у вирішенні практичних завдань прикладної психології. В ході тестування показати рівень сформованості категоріально-понятійного апарату психології, рівень володіння теоретичними знаннями, сформованими вміннями та навичками у процесі вивчення базових психологічних дисциплін

Рівень	Кількісна характеристика рівня	Характеристика відповідей здобувача		
		Питання теоретичного змісту	Професійно-орієнтоване завдання	Тестові завдання

Низький	100-123 б.	Завдання виконані не в повному обсязі або допущено значну кількість істотних помилок. Здобувач демонструє часткові знання психологічних термінів та понять; фрагментарно і не послідовно визначає етапи розвитку особистості, методи психологічної практики; виявляє недостатню спроможність в здійсненні психологічного дослідження; відсутня наукова оцінка психологічних явищ; допускає суттєві помилки в узагальненнях та систематизації теорій особистості.	У студента недостатньо розвинуті логічні й аналітичні уміння, уміння узагальнення.	Здобувач отримує 1 бал за кожне тестове завдання
Задовільний	124-150 б.	Завдання виконані у неповному обсязі. Здобувач допускає помилки у тлумаченні психологічних термінів та у визначенні наукових концепцій і теоретичних положень; не виявляє здатності до оцінки та аналізу психологічних явищ; частково виявляє уміння аналізувати та порівнювати сучасні напрямки психології; допускає помилки у доборі методів	Здобувач проаналізував причини виникнення ситуації, однак не зміг чітко сформулювати методи її вирішення.	Здобувач отримує 1 бал за кожне тестове завдання

		діагностики особливостей психічного та особистісного розвитку; демонструє недостатню спроможність в здійсненні аналізу наукових психологічних концепцій.		
Достатній	151-175 б.	Завдання виконані у повному обсязі. Здобувач в достатній мірі володіє психологічною термінологією; здатний визначати та класифікувати психічні процеси; дає загальну характеристику психологічних явищ; демонструє розуміння в описі наукових підходів до надання психологічної допомоги; здатний аналізувати та оцінювати причини та наслідки психологічних ситуацій, визначати загальні перспективи розвитку особистості; вміє добирати методи у відповідності до особливостей психічного та особистісного розвитку; демонструє розуміння в описі наукових підходів до надання психологічної	Питання розгорнуто в цілому правильно, але наявні окремі неточності у визначенні методів розв'язання проблемної ситуації.	Здобувач отримує 1 бал за кожне тестове завдання

		допомоги; здатний аналізувати та оцінювати причини та наслідки психологічних ситуацій, визначати загальні перспективи розвитку особистості; вмє добирати методи у відповідності до особливостей психічного та особистісного розвитку діагностики у відповідності до особливостей психічного та особистісного розвитку; висловлює власне ставлення у оцінці психологічних явищ		
--	--	--	--	--

Кожен білет вступного іспиту містить завдання, які мають професійне спрямування і їх вирішення вимагає від абітурієнта не розрізнених знань окремих тем і розділів дисципліни, для їх інтегрованого застосування. Білет складається з трьох частин: теоретичної (питання інтегрованого характеру - контроль знань) – 50 балів (два теоретичних питання по 25 балів), професійно-орієнтованого завдання (ситуаційні завдання або розрахункові задачі – контроль практичних умінь та навичок) – 25 балів; тестової (ситуаційні тести – виявлення рівня сформованості категоріально-понятійного апарату) – 25 балів (1 бал за кожне тестове завдання)

Перелік рекомендованої літератури.

1. Бойбіна Ю.В. Облікова звітна документація практичного психолога. Методичні рекомендації / Ю.В.Бойбіна. – Харків, 2007. – 168с.
2. Бойко Г.М. Реабілітаційна психологія: посібник [для студ. вищ. навч. закл.] – Полтава: АСМІ, 2010. – 240 с.
3. Бондаренко О.Ф. Психологічна допомога особистості / О.Ф. Бондаренко. – Харків: Фоліо, 1996. – 237с.
4. Васьківська С.В. Основи психологічного консультування: навчальний посібник / С.В.Васьківська. – К., 2004.
5. Вікова та педагогічна психологія: Навч. посіб. / О. В. Скрипченко, Л. В. Долинська, З. В. Огороднійчук та ін. – 2-ге вид. – К.: Каравела, 2007. – 344 с.
6. Вітенко І.С. Основи загальної і медичної психології: навч. посіб, для учнів мед. училищ / І.С. Вітенко, Л.М. Дудка, Л.Я. Зименьковська. К.: Вища школа. 1991. 271 с.
7. Галецька І. Клініко-психологічне дослідження: навч. посібник / Інна Галецька. – Львів : ЛНУ імені Івана Франка, 2015. – 242 с.
8. Галецька І., Сосновський Т. Психологія здоров'я: теорія та практика. – Львів: Видавничий центр ЛНУ імені Івана Франка, 2006 – 338 с.
9. Гончарук П.А. Загальна психологія: пропедевтика (модульний підхід)/ П.А. Гончарук, І.В. Сингаївська. К. 2009. 216 с.
10. Горбунова В.В. Експериментальна психологія в схемах і таблицях. Навчальний посібник. – Житомир, 2005. – 94 с.
11. Горбунова В.В. Стратегії та плани експериментального дослідження // Горбунова В.В. Експериментальна психологія в схемах і таблицях. — К.: Професіонал, 2007. – С. 105-129.
12. Документація психолога / Упорядник Т. Хончаренко. – 2 вид. – К.: Ред. загальнопед., 2005.
13. Дубравська Д. Основи психології: навч. посіб./ Д.М. Дубравська. Львів: Світ. 2001. 279 с.
14. Загальна психологія: підручник / О.В. Скрипченко та інші. К.: Либідь. 2005. 464 с.
15. Загальна психологія: Практикум: Навч. посіб. / В. В. Волошина, Л. В. Долинська, С. О. Ставицька, О. В. Темрук. — К.: Каравела, 2006. — 280 с.
16. Кириленко Т.С. Психологія: емоційна сфера особистості: навч. посіб. для студ-тів вищих навч. закладів/ Т.С. Кириленко. К.: Либідь. 2007. 254 с.
17. Клінічна психодіагностика: практикум / Редактор-упорядник проф. М.В.Миколайський. – Івано-Франківськ: Місто НВ, 2006. – 228 с.
18. Клінічна психологія: словник-довідник / Авт.- уклад. С. В. Діденко К.: Академвидав, 2012. – 320 с.
19. Любчук О.К., Матяш М.М., Луньов В.Є. Основи психореабілітації для фахівців з соціальної роботи: навч.посіб. Київ: МОН України, 2019. – 182 с.
20. Максименко С. Д. Медична психологія / [Максименко С.Д., Цехмістер Я.В., Коваль І. А., Максименко К. С.]; за заг. ред. С. Д. Максименка – К., 2014. – 520 с.

21. Максименко С.Д., Носенко Е.Л. Експериментальна психологія (Дидактичний тезаурус). – К.:МАУП, 2005.
22. Моргун В.Ф. Основи психологічної діагностики. Навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів / В.Ф.Моргун, І.Г.Тітов. – К.: Видавничий дім «Слово», 2012. – 464с.
23. М'ясоїд П.А. Загальна психологія: навч. підручник / П.А.М'ясоїд. К.: Вища школа. 2001. 487 с.
24. М'ясоїд П.А. Задачі з курсу загальної психології: навч. посіб. для студентів вищих пед. навч. закл./ П.А.М'ясоїд. К.: Вища школа. 2000. 182 с.
25. Науково-методичні засади діяльності психологічної служби: Навчально-методичний посібник: В 2т. / За ред. В.Г. Панка, І.І.Цушка. – К.: Ніка-Центр, 2005. – 284с.
26. Никоненко Ю.П. Клінічна психологія: навчальний посібник [Електронний ресурс] / Укл. Ю. П. Никоненко. – Київ : КНТ, 2016. – 368с. Режим доступу: http://culonline.com.ua/Books/klinychna_psychologia.pdf
27. Орбан-Лембрик Л.Е. Соціальна психологія: Посібник. – К.: Академвидав, 2003. – 448 с.
28. Осадько О. Технології психологічного консультування / О.Осадько. – К., 2005 (Бібліотека «Шкільного світу»). – К., 2005.
29. Основи практичної психології: підручник для студентів вищих навч. закладів / В.Г.Панок та ін.. – К.: Либідь, 2006. – 224с.
30. Основи психологічної діагностики. Навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів / В.Ф. Моргун, І.Г. Тітов. – К.: Видавничий Дім «Слово», 2009. – 464с.
31. Основи реабілітаційної психології: подолання наслідків кризи. Навчальний посібник. Том 1 / за ред. Н. Пророк. Київ, 2018. – 208 с.
32. Основи реабілітаційної психології: подолання наслідків кризи. Навчальний посібник. Том 2. / за ред. Л. Царенко. Київ, 2018. – 240 с.
33. Основи реабілітаційної психології: подолання наслідків кризи. Навчальний посібник. Том 3. / за ред. Л. Гридковець. Київ, 2018. – 236 с.
34. Пальм Г.А. Загальна психологія: навч. посіб./ Г.А. Пальм. К.: Центр учбової літератури. 2009. 255 с
35. Пов'якель Н.І. Психологічні вимоги та методичні засади конструювання психокорекційних програм // Психологія. 36. наукових праць. - Випуск 1(8) Н.І Пов'якель. – К. 2000. – С. 205-211.
36. Практикум з психодіагностики / [Укладачі: О.О. Музика, В.М. Остринська, В.В. Остринський]. — 2-ге вид., випр. та доп. — Житомирський держ. пед. ун-т імені Івана Франка, 2000. — 160 с.
37. Практикум із групової психокорекції: підручник / С.Д.Максименко, О.О.Прокоф'єва, О.В.Царькова, О.В.Кочкурова. – Мелітополь: Видавництво Мелітопольського державного педагогічного університету імені Богдана Хмельницького, 2015. – 412с.
38. Приходько Ю.О. Практична психологія: введення у професію: навч. посіб. для студ-тів вищих навч. закладів/Ю.О.Приходько 2-ге вид., доп. К.: Каравелла. 2010. 231 с.

39. Психодіагностичні моделі в практиці клінічного психолога: Навчальний посібник / В.Є.Луньов, К.В. Аймедов, Д.М. Корошніченко / заг.ред В.Є.Луньова – Одесса: ОНМедУ, Донецьк: «Східний видавничий дім», 2015. – 296с.
40. Психологічна допомога сім'ї: посібник / За ред. З.Г. Кісарчук. – К.: ОП «Житомирська облдрукарня», 2008. – 182 с.
41. Психологічна практика в закладах освіти: Методичні рекомендації / Уклад. Г.О.Горська, І.Я.Мельнічук. – Кіровоград: РВВ КДПУ, 2004.
42. Психологічна реабілітація дітей, які зазнали психологічного насильства./за ред. С.С. Левчук, України, 2005. 8с.
43. Психологія: навч. посіб. для студ-тів вищих навч. закл. / за наук. ред. О.В. Винославської. К.: Инкос. 2005. 350 с.
44. Романовська Л.І. Основи психології і педагогіки: навч. посіб./Л.І.Романовська, Л.О. Подкоритова. Л.: Новий Світ-2000. 2011. 449 с.
45. Скок А.Г. Психологічна служба освіти: навчальний посібник / А.Г.Скок, І.М. Ющенко. – К.: Видавничий Дім «Слово», 2013. – 240с.
46. Терлецька Л.Г. Вікова психологія і психодіагностика: підручник / Л.Г. Терлецька. – К.: Видавничий Дім «Слово», 2013. – 608с.
47. Туріщева Л.В. 101 схема й таблиця. На допомогу шкільному психологу / Л.В.Туріщева. – Х.: Вид. група «Основа», 2008. – 94, [2] с. – (Серія «Золота педагогічна скарбниця»).
48. Уроки майстерності для шкільного психолога / автор-уклад. Л.В.Туріщева. – Х.: Вид. група «Основа», 2011. – 128с.: табл.. – (Серія «Психологічна служба школи»).
49. Федосова Л. О. Клінічна психологія: навчальний посібник / Л. О. Федосова. – К.: ДП «Вид. дім «Персонал», 2013. – 248 с.
50. Хомич Г.О. Основи психологічного консультування: Навч. Посібник / Г.О.Хомич, Р.М.Ткач. – К., 2004.
51. Цимбалюк І.М. Психологічне консультування та корекція. Навчальний посібник / І.М.Цимбалюк. – К.: ВД «Професіонал», 2007. – 544с.
52. Чабан О.С. Психосоматична медицина (аспекти діагностики та лікування) / О.С.Чабан, О.О.Хаустова. – К., 2000.